

FOAIE

пентрѣ

МШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ,

№. 6.

Duminică 9. Februarie.

1841.

КЪ СЪТОРІА.

(Капет).

2-мъ Ла съпътатъ челор че се късьтореск. Ка съ ажъпцем прин късьторіи скопъл чел дорит, де липсъ есте, ка чеї че вреѣ а се късьторі съ айвъ дптреага съпътате, ші пзмаї атъпчае вор пръсі пръчій, де наре аша зиче *Iuvenal Gratum est, quod patriae civem populoque dediti, si facis ut patria sit idoneus, utilis agris, utilis et bellorum, et pacis rebus agendis.*

Нъ есте де липсъ а аръта, кѣмкъ дппрезпарѣ тръпѣскъ есте зп акт, каре челе маї тълте пѣтері патрале пофтеще, ші знде песте сѣмъ се фаче, рѣсипеще. Пентрѣ ачееа ші стоарчерѣ змеъзлії пръсітоаре пзмаї атъпчае дпчепе, кѣнд тръпѣл аѣ ажъпс хотърѣта са крещере, ші де лок дпччаатъ, кѣм бѣтрѣлѣцеле дпчеп а адъче слъвѣчѣле. Пентрѣ ачееа пѣтерѣ съмѣндїї сѣаѣ асѣмъзнат къ пѣтереа фокълїї вїедїї; ші пѣ фърѣ дрептате, кѣчї пзмаї о вѣрсаре а съмѣндїї ла непотрївїт тїмп адъче маї таре слъвѣчѣле, некѣм дпкъ Галенъс аѣ обсерват, де кѣт чеа маї пѣтернїкъ словозїре де зѣпче; а еї лѣкраре се дптїнде пѣпъ ла сѣфлет, ші де ачееа есте зїкала веке: „Тоатъ вїетатеа есте дѣпъ дппрезпаре трїстѣ“ — Трѣмъ-

рѣтоареле трїкпїрї, каре съвт дппрезпаре се сїндеск, аратъ пѣтернїка тїшкаре а дпвїсторѣлї фок дп вїпеле шї певреде поастре, шї дпфрїкошателе зртѣрї, каре се вѣд ла ачееа, карї ачееаста повїлъ зме-залъ дп непотрївїтѣ време, шї фърѣ скоп рѣсїпеск, сѣлт довадъ дестѣлъ а дптеме-їа ачееаста *).

Оаменїї карї съ късьтореск волнавї пѣшеск на кѣрарѣ ла шортѣнт, шї пѣ пзмаї сїнгѣрї не сїне се стрїкъ, чї шї пѣр-дїї съпѣтоасе дппѣртѣшеск воала, ба шї дпсѣшї пръчїї, карїї дїп пѣрїндїї волнавї се паск, пре кѣм вом ведѣ маї ла вале, вор хѣрѣсі воала пѣрїндїмор, вор фї непѣтїнчїонїї, скѣрдї ла вїадъ ш, а. Дѣкъ ва фї волнавъ бѣрватѣл, пѣ ва пѣтѣ дпде-стѣла тѣїерѣ, шї аша гѣлчелї, шї проце-сѣрї де деспѣрдїрї се паск, їарѣ дакъ ва фї волнавъ пѣваста, бѣрватѣл, се ва дп-гредонїї де дѣпса, ва зѣмла ла алтеле, шї аша се ресїпеще аверѣ, шї се прѣпѣдеск фамїліїе. — Дела късьторїї дарѣ ар тре-вѣї онрїдїї 1-о Чеї че пѣтїмеск де воале греле первоасе, прекѣм есте епїлепсїа (воала таре) 2-о Карїї пѣтїмеск де тѣкъ-

*) *Bezi* Васїя Антропология: Деспре фѣнцїї-ле сѣсѣале.

търі, ши де офікъ, маї вѣртос дакъ аче-
стѣ сѣнт дела пѣрїнци хъръзїте. 3-а Къ-
рора сѣнт пѣрїцїле прѣсїтоаре смїнтїте,
саѣ стрїкате, фетеїле, каре пѣтїмеск де
поала алѣ петѣтѣдїтоаре! Іарѣ маї вѣр-
тос а 4-лѣ карїї пѣтїмеск де воале ліпї-
чоасе, ши хъръзїтоаре п. е. тот фелѣла де
венерїї, ленрѣ, вѣзе реле, скрофѣде (гѣлчї),
росѣрї (артрїтїс), подагра, каркїрома (ракѣ,
фѣлѣ) патїма де петрїї, ши алтеле каре
ла локѣл лор се вор дескрїе. А 5-а де-
ла късѣторїї ар тревзї ши ачеїа опрїдї,
карїї аѣ трѣїт десѣрѣпат, ши нѣаѣ сторс
тоате пѣтерїле, къчї ачештаї пѣ сѣнт маї
мѣлт вреднїчї а дїдестѣла неваста:

Et jacet in medio sicca puella thoro
Viribus huic operi non est.

3-лѣ Ла дїпрѣштѣтата іѣвїре а
челор че врѣѣ съ се късѣторѣскѣ.
Фїнд къ пїтїкъ маї мѣлт пѣ поате адѣче
спре дїмѣлдірѣ вївї попор сѣпѣтос, де-
кѣт дїпрѣштѣтата іѣвїре а късѣторїдїлор,
де ліпсѣ есте, ка іѣвїрѣ ла аленѣрѣ соѣл-
лѣї вїеѣї чед дїпѣтѣїс лок съ цїпѣ, — іѣвї-
рѣ есте кондїментѣла късѣторїеї, ши патѣ-
ра, карѣ пѣ врѣ съ аїѣѣ, ка чеї късѣто-
рїдї трѣїдаві ши къ посоморѣте мїде съ
дївредїпѣлѣѣ, аѣ цїїт вїне дїтревїїнца
ачеста кондїмент, ка съ пѣ се паскъ рѣа-
дѣ пеплѣкѣтѣ. — „Декѣте орї, зїче Франк,
„вѣд еѣ ѣн темперамент лепенш, посомо-
„рѣт, сїмѣсск дїл мїне о чертаре а къде-
„та, къткъ мѣтѣса ар фї дївредїшат вѣр-
„ватѣла дїл врѣме непотрївїтѣ, ши къткъ
„татѣла сѣѣ жѣштѣтате адѣршїт ар фї мѣл-
„дѣмїт мѣїерѣ“. Копїї, каре пѣ дїл іѣвїре,
чї дїл дїврѣцїшарѣ даторїндеї се паскъ,
аѣ ачееа трїстѣ кътѣтѣрѣ, ка кънд пѣ
лѣр фї пе плак къ се афѣл дїл ачеастѣ лѣше

а жѣка рола лор датѣ, ши слѣжеск пѣмаї а
змплѣ шенеле вїеѣї оменешї. Съ късѣ-
тѣм ла роада ачелор късѣторїї, каре сѣнт
дїкѣїате дїл конвенѣїї, ши къ кондеїл дїл
мѣлѣ скрїїнд тоате дїфреле дїл каре се
къпрїнде зѣстра, ши пе вор конвїїнде, кът
къ пѣ еї дестѣл о сїстематїкъ, ка съ грѣ-
їеск аша, дїврѣцїшаре а певѣстей, ка съ
прѣдѣчет оашенї, кърора апѣкърїле челе
маї марї ши вїоїмѣ чеа че се чере дела
четѣденї вѣпї съ пѣ ле ліпсѣскѣ, чї дїкѣ
тревѣе ачела кондїмент каре сѣї аїїцѣ,
ши съ ле дѣе фок, ши ачеста есте аморѣл.
Копїї аморѣлѣї, карїї акѣта маї мѣлт а-
фѣрѣ де късѣторїї се паскъ, тотѣѣзна саѣ
деосевїт прїп о осевїтѣ вїоїме ши веселѣ
кътѣтѣрѣ, карѣ жѣрѣзїторїї дїл даторїн-
дѣ асешѣпѣндѣсе къ пїде аѣтомате, пѣ
ле къпоск. — Ши къ адевѣрат фїеѣде-
каре іѣвїтѣр де оменїре тревѣе съ фїе дї-
грїжїт дїл тїмпѣрїле поастре, вїде мѣлте
късѣторїї сѣнт пѣмаї конвенѣїї, ши мод
де а се дївогѣдї ши а трѣї маї вїне, ка
пѣ кътва актѣл прѣсїрїї дїтре късѣторїдї
съ се чакѣ ѣн механїсѣм фѣрѣ сїмѣїре! —
Аш пѣтѣ съ дїшїр аїчї о мїе де жерт-
фе а капрїчелор ши а іѣвїреї де арїїнт пѣ-
рїптенѣїї, каре опрескъ аморѣл паѣїлор сѣї,
де мѣр фї скопѣл съ дївѣцѣ моралѣ. —

Пентрѣ ачееа Стѣпѣлїрѣ, Дрегѣторїї,
їарѣ маї вѣртос преодїї съ фїе дїсѣрчїпаѣїї
а дїпашїта късѣторїїле, дїтре чеї че се
їѣвеск, ши а рестрїїнде пѣтѣрѣ пѣрїпдїлор,
пї а тѣторїлор дїл алѣнѣрѣ вѣрѣаѣїлор
пентрѣ фїїчеле сале, съ пѣ се дїтїндѣ
прѣ де парте, чї о алѣдере потрївїтѣ, ши
къ мїнте тот дѣѣзна съ афѣл лок.

Статѣлї пѣ есте дестѣл а дїпгїжїї
пентрѣ коаште, потрївїте, ши сѣпѣтоасе

късьторіи, чи ел тревѣ съ каѣте, ши съ поръчѣаскъ, ка чеі че се късьторескъ съ фіе тинърїѣ днвѣдаці деспре челе маі де къпътеніе обжете ши темейрї а позлї съѣ стат. Ачеаста ар тревѣи съ се ѣакъ прїп Преодї вреднїчі, карїи аѣ тоатъ ваза прїп торал днтрет ши дрѣпта къчернїчіе ла попорѣнїи съї. Ачештѣ се вор днсьр-чїна а прегѣтї фетїда, къмкъ а еї даторїе есте а дндепѣрта смїнтеле вѣрватѣлї прїп влѣдѣвѣда, ши прїп нефѣдарика іѣ-вїре кътрѣ дѣпсъл; къмкъ еї съ къвїнѣ съ айѣ рѣдаре статорнїкъ къ вѣрватѣл съѣ, къчї ачеста фїнд де тѣлте орї де валзрї-ле тревзрїлор ши а слѣжвѣї сале апѣсат, пѣї ва венї тот рѣзѣнд днпайнте: Тревѣе прегѣтїтѣ фетїда, къмкъ дѣпѣ къзпнїе еа пѣ е маї тѣлт че аѣ фост пайнте, чи дн тот чеасѣл поате къдѣ дн старѣ вїнекъ-вѣнтатѣ, дн каре старе іа пѣзпмаї къ вѣрватѣл съѣ, чи къ днсаши дѣлчеа са патрїе пѣшацѣ дн легѣтзїндѣ ка пѣртѣтоарѣ зпнї четѣдеан. Маї днколо еа ва дн-вѣда че аре де а пѣзї съвт днгреонаре, адекъ съ се пѣзѣскѣ де тѣпнїе, де тѣлт ши остепнїтор лѣкрѣ, де прѣ тѣлта днвреднїшаре, де прївегерї пѣла валзрї, адзпѣрї, зпде зпшор с'ар пѣтѣ вѣтѣма ши лѣпѣда роѣл. Ісе ва пѣне ла інїтѣ, къмкъ до-рѣл пѣнтечелѣ съѣ, днкъ пѣпѣ есте дн трѣпса сълѣпнлїт пѣ тревѣїе прївїт ка о днкегаре де сїнце, чи ка зп ом вїѣ ши нар-те а статѣлї. І се ва деслѣнїи, къмкъ даторїнда тѣтѣскѣ чере, ка ачела, пе каре еа лаѣ пѣртат дн поала са, съ фїе ши хрѣпнїт къ лаштеле тѣпнѣса; дн зртѣ чеї че вор съ се късьторѣскѣ, аѣ а цїи към-къ еї сѣлнт даторї зпѣл пе алѣл съ а-скѣлте, съ се оменѣскѣ, съ слѣжѣскѣ, ла

воале, ла прїмеждїи съ се ажѣте, съ се каѣте; ши къмкъ ачѣаста пѣзїнд, вор аѣла вїне-къвѣнтарѣ Домпѣлѣї; вор форма о фамї-ліе порокоасѣ, де тоцї чїпстїтѣ ши предѣ-тѣ; вор креѣце прѣпчї вѣпнї, іѣвїторї де релїціе ши де оменѣре ши четѣдѣнї аде-вѣрацї, към патрїа ши статѣл дѣла дѣп-нїи чере ш. а. де каре дн алт лок.

Ка съ атїнг тоате, че почѣ да пѣптрѣ чеї че се късьторескъ, маї есте днкъ а арѣта, кънд пот чеї късьторїдї тѣгѣдѣї зпѣл алѣга даторїнда късьторѣскѣ. Аїчї поате фї къ воїѣ ста днпайнтѣ тѣлтора пе ащептат. Днсъ фїнд о прїчїнѣ, карѣ де атѣтѣ орї днпайнтѣ фецелор вїсерїчѣцї вїне, сокотескъ къ пѣ воїѣ грѣшї а атїнѣ чева ши деспре ачѣаста. Вѣрватѣл поате тѣгѣдѣї трївѣтѣл късьторїи тѣїерїи сале, дакъ есте слаѣ дїп врео воалѣ пѣмаї рѣ-дїкат; дакъ прїп тѣлта гѣндїре, ши лѣ-краре с'ар сїндї остепнїт; дакъ тѣїерѣ ар фї волнавѣ, греоанѣ, пѣскѣтоаре, лѣптї-тоаре; дакъ ар волї де о воалѣ лїпчоасѣ саѣ грецоасѣ; дакъ ар фї дн кърѣденїе; дакъ ар авѣ пѣрѣїле прѣсїтоаре грецоасѣ. Мѣїерѣ поате тѣгѣдѣї трївѣтѣл късьто-рескъ вѣрватѣлї, кънд есте дн кърѣденїе, греоанѣ, пѣскѣтоаре, саѣ волнавѣ; кънд вѣрватѣл ар вреа ачѣаста днтр'о позїціе патзрѣї саѣ дрѣптеї къвїпнїцї днпротївїтоаре, карѣ тѣїерѣ ши кътрѣ вѣрват тотѣзпна аре а о пѣзї пѣжїтїпатѣ. Ла ачѣстѣ тревѣїе съ ваѣце фоарте вїне сѣмѣ, дн прї-чїнїи прїоцѣсзрї де късьторїи ачѣеа кърора се іѣвїне, ка съ деслѣжѣскѣ зпѣї, саѣ алтеї пѣрѣцї, къмкъ дн апа старе аре фїе-щекаре парте дрѣтѣл съѣ ал пѣзї. —

Dr. Vasch.

ДНВЪЦЪТОРІЪЛ.

Днвѣцъторіѣ, даскал, професор ши кѣте алте пѣмрї а ле ачелор вѣрвацї, карї се дндатореазъ не сїне а се кѣпрїнде кѣ едѣкаціа ши тотдеодатъ кѣ проконсіреа тїперїмїї, дакъ веї кѣзта, еле сѣшт пѣмрї сїнониме, днпре каре пѣцїпъ деосївїре веї аола. Кѣз тоате ачестеа, зпїї дн времїле маї поазъ воїрѣ, ка пѣмрїеа де даскал сѣшт каре вѣтрѣшїї пощрїї днделег зп ом, че цїе орѣндїзіала вїсерїчїї ши днвацъ ши не тїперїме чева дн цїїнделе елементаре, а четї, а сврїе, сѣ се естїпескъ кѣ тотѣл; дн локѣл ачеїї пѣмрї зрмѣ маї днтѣїз дн Банат тїтѣла де „днвѣцъторїѣ“, дн о сферѣ маї лѣдїтѣ ши маї пѣлт респектатѣ; їар' професор с'аѣ зїе пѣпъ авѣма ла пої сїнгѣр чеї карїї даѣ їнстїтѣдїе дн цїїнда де граматїкѣ ши дела ачеаста дн сѣс дн тоате цїїнделе прескрїсе пентрѣ гїмпазїбрї, колеѣѣбрї, академїї, зпїверсїтѣдїе. Фїе; кѣ ачест прїлеж сѣ пѣмїж ши пої „днвѣцъторїѣ“ не ачеїа, карїї сѣшт днсѣрчїнадїа да цїїнделе елементаре ши кредереа дн анїї чеї маї крѣзї аї прѣчїеї, тодї чеїлаадїї сѣ вїе сѣшт пѣме де „професорї;“ їар' вреднїчїа ши а зпора ши алтѣра сѣ о тѣсѣрѣм дѣнѣ кѣте вор зрѣма ачї.

Челе маї днпалте прїнчїпе, темейрї але едѣкаціеї се редѣк ла зрѣмѣтоареле пѣктерї: 1) Деїдеантѣ ши-формеазъ тоате аплекѣрїме ши пѣтерїме дате днвѣдечелѣлѣї дела патѣрѣ. 2) Казѣ сѣ адѣчї днвоїре ши армонїе днтрѣ десволтарѣа ачелора, прїп деслѣшїрї лѣтѣрїте, фѣзїте дн пропѣрдіе кѣ ачесте пѣтерї ши амѣсѣрат кїемѣрїї, че поате авеа орї каре днсѣш дела патѣрѣ. 3) Прїп орї че мїж-

лок, каре се поате сѣверї кѣ дрентѣрїле днвѣдечелѣлѣї, ка а зпей фїїнде кѣ мїнте дѣрзїте, дндрентеазъ пѣтерїле дещептате спре тоате, кѣте ле кѣпоаще мїнтеа кѣ сѣшт вреднїче де ом. 4) Чеа маї днпалтѣ а та цїпѣ сѣ фїе армонїа лїбертѣдїї оменешї кѣ мїнтеа! оменеаскъ, кѣчї не ачеаста се днтемеїазъ прѣдѣл чел морал, прїп зрѣмаре чеа маї днпалтѣ ши некондїїонатѣ вреднїчїе а омѣлѣї.

Днп ачестеа кѣрѣ де сїне, кѣмкѣ ла орї каре їнстїтѣт де днвѣцътѣрѣ, шкоалѣ, саз зїї орї кѣм дї веї зїче, лѣкрѣл чел маї де кѣпетенїе есте адецереа а анна пѣмїділор днвѣцеторїї ши професорї. „Дела дестѣоїнчїа ши кредїнчоаса днїїлївїре а дерегѣторїеї ачестѣра атѣрпѣ маї тоате. Орї знде сѣшт еї харнїчї, пѣ вреаѣ а ши прѣдета, ши прїп амѣтѣрїнда маї марїлор нот сѣ пѣш прѣдете аколо: челелалте зрѣмеазъ вїпеле де сїне. Пентрѣ ачеаста, днпре тоате мїжлоачеле де а днтемеїа, саз а цїнеа шкоале вѣпне, чел дїпѣлѣїз есте днделеапта ши кѣ кѣцет кѣрат фѣкѣта адецере а днвѣцеторїлор. — Цїїндѣцъ маре се аѣлѣ еа їчї колеа ши днпрезнатѣ кѣ о маре стрїкѣчїе моралѣ, дѣх ши талант днкъ сѣ аѣлѣ, днпрезнат кѣ левевїреа де а ши днплїнї даторїа. Днсѣ токѣта ачеастѣ непотрївїтѣ потрївїре зре чеа маї стрїкѣчоаст їнѣлїндѣ днп партеа днвѣцеторїлор асїпра тїверїмеї, каре токѣта дела дѣпшїї дншї ащеантѣ кѣлтивареа мїндїї сале. Аша дѣлса (тїверїмеа) їартѣ вренелї марї де карактер ши де морал ачелора, ла а кѣрор талант е сїлїтѣ а се днкіна, ши маї не зрѣмѣ дншї їартѣ шиешї днсѣш. Дечї дакъ ам пѣтеа зрѣма сїнгѣр дорїїмор ши їдеалелор, де а

аѣла тот дивѣдеторі вѣнї, атѣпчї ар ѣрна ка, дп челе маї дппатте, прекѣт шї дпчеле маї де жос шкоале нїчї зпѣл съ нѣ ѳїе прїїміт, деспре каре п'ам пѣтеа ѳї дпкредїндадї прїп дестѣле довезї, кѣмкѣ ел аре черѣтеле дпсѣнїрї дїдактїче, педагогїче шї морале. Дпсѣ тожма дп ачест пѣпкт аѣлѣ чеа маї маре грѣтате ачеїа, карїї сѣпт дпсѣрчїнадї а ашеза дпвѣдеторї. Дпсѣшн о шїїндѣ темѣїпїкѣ але ачелора че тревѣїе дпвѣцате, адесеорї шї дпсѣшн але челор елементаре, нѣ есте аша де тоате зїмеле кѣт ар креде чїнева. Дпсѣ методѣл шї маї адесеорї лїпсеце, — децентареа лѣзрїї амїпте, трептата пѣрчедере, пѣзїреа тѣзсрїї дптрѣ прелекцїї, — ѳѣрѣ де каре чеа маї маре шїїндѣ пѣдїп фолосеце дпвѣдечелѣзї, шї адесеорї чел маї прокопсїт есте чел маї недестоїпїк дпвѣдеторїѣ де тїперїме. Дар шї зїде се аѣлѣ тоате ачестеа, аколо лїпсеце лѣкрѣ де кѣпетенїе — їзѣїреа, рѣзѣна, кредїнда, адесеорї шї кїпѣл кѣзїпчос де ашї кѣшїга вазѣ.“ (Niemeyer von der Organisation des Schulwesens, zweytes Capitel).

Деспре аша пѣтїдїї професорї съ тѣчем асѣдатѣ. Апої дар' каре ар ѳї пеперїта їкоанѣ а „дпвѣдеторїѣлї? "

Ачеаста есте о дптреваре, че маї папїте де пої аѣ дпвреднїчїтѣо падїї дптрѣцї де чеа маї калѣз десѣтатере че аѣ пѣтѣт ѳї вреодатѣ асѣпра врезпнї лѣкрѣ дп лѣме. Нѣ воїм а доменї ачї пѣзма пе чеї веїї, апѣміт пе Грѣчї шї пе Романї. Дп пѣпкѣл ачеста нїчї дѣпшїї п'аѣ фост маї вѣнї, пѣнѣ ма о време, де кѣт Езропенїї дппайнте де веакѣл ал оптспрезечелеа. Пѣнѣ кѣнд аѣ ажзпс зп „Арістотелес а ѳї

респектат шї кїемат ла кѣртеа лѣї Фїлїп; пѣнѣ кѣнд ажзпсесѣрѣ ѳїїї Елїпїлор ашї дїнеа о деосївїтѣ порочїре кѣ пот аскѣлта пе зп даскал ка Плато; пѣнѣ кѣнд Романїї веїрѣ ла атѣта кѣпошїндѣ, ка съ вреа а тѣлѣзтї пе зп Квїнтїліан кѣ рангѣрї шї кѣ богѣдїї: пѣнѣ атѣпчї аѣ тревѣт веакѣрї ла мїжлок, дптрѣ каре ачеї вѣтрѣшїї аї пошрїї дпшї алеѣеа даскалї пентрѣ прѣпчїї лор дїп мїжлокѣл ровїлор кѣмпѣрадї кѣ арцїпт.

„Нѣ поате ѳї нїчї о прежѣдекатѣ маї стрїкѣчоасѣ де кѣт ачееа, каре зїмелеце стареа дпвѣдеторїѣлї де шкоалѣ. Ачеста есте ачела, дела каре кѣлтѣра попорѣлї атѣрпѣ пентрѣ сѣте де апї дппайнте. Аша пѣтїдїї прокопсїдї аѣ їнѣлѣїндѣ сїпгѣр асѣпра знеї пѣрцїї маї пѣдїне дїп попор, тѣлѣїмеа чеа маре ал ачелѣїан прїїмеѣце кѣлївареа са дп шкоалеле елементаре.“ ѳѣрѣ де їнстїтѣзрїї сколастїче кореспѣзїтетоаре скопѣлї, пѣаселе челе маї де жос, каре фак рѣзѣчїна шї тѣлїпна знеї падїї, ар тревѣї съ ажзпгѣ дп скѣрт ла стареа чеїї маї адѣпчї сѣлѣтѣчїрї. Лѣтмеа кѣпоскѣ ачеста маї дѣрзїѣ. Ла Грѣчї шї ла Романї дп времїле дїп зрѣтѣ дпвѣдетѣра школастїкѣ ѳѣ дпвреднїчїтѣ а се апѣра шї а се ажзта прїп леїїле пѣвлїче. Кѣ лѣдїреа тѣлїтѣїтоареї дпвѣдетѣрї а лѣї Ісѣс, крескѣ шї копвїндѣреа, кѣшкѣ кѣлївареа тїперїмеї есе маї вѣртос дїп їнстїтѣзрїї школастїче. Сїпгѣр варѣарїа дптѣпекатѣлїї веак де мїжлок, кѣнд — прекѣт шї пѣнѣ асѣзїї дп знеїле цѣрї, — кредїнда дешартѣ дїнеа локѣл релїцїїї, шї дпвѣдетѣра кредїпїїстѣлїї рѣтѣсесе словѣ тоартѣ, пѣтѣ слѣвї ачестѣ копвїндѣре. Сїпгѣр дїп ачеста се поате

еслика пепъсареа ши речеала, къ каре фхсеръ днтимпinate шкоалеле дн кжтева съте де ані; сінгър дін ачааста се поате прічепе, пентрѣ че де овце фолосітоареа старе а дивъдеторілор аша днделзнг респасе некъпоскътъ ши аша пвдін респектатъ. Карол чел маре (днпайнте къ 1040 ши маі віне де ані) ведеа маі лимпедє ка коптмпораніі сѣ. Сгомотѣл възгдѣлор, прін बारे ел дши лъді пвтереа домпіріі сале, пѣл атеці нѣвѣ ла атѣта, ка пентрѣ о маі възѣ кѣлтіваре а понѣарелор сале съ зіте къ тотѣл. Ел дїнеа не дивъцѣторіі че кѣлтівєазѣ попорѣл, токма аша де трєвзінчоніі, ка ши не оставіі, каріі дл апѣрѣ дн контра врѣнмашілор дін афарѣ. Епіскопіі авеа інспекціа дн епархііле лор аспра дивъдеторілор, прєкѣт авеа графіі аспра оставілор ши а кѣпیتالілор дн комітатѣріле лор. Пагѣвъ днєсѣ, къ дѣхѣл ачєстѣі домпіоріѣ марє нѣ маѣ хѣрѣзіт ѣрмашіі лѣі; ревеліі дін лонтрѣ ши пѣвѣліреа дін афарѣ а врѣнмашілор дн гідірѣ тоате гріжіле лор пентрѣ о кѣлтѣрѣ а попорѣлѣ днпайнтѣтоаре. Дн міжлокѣл тѣрѣврѣрілор; неціінда се лъді днтре тоате пласеле къ зп кін днфрїкошат. Інстітѣціа тінеріміі ера рєстрінсѣ маі сінгѣр дн тѣнѣстірі, ши токма пентрѣ ачааста еа трєвзі сѣ іа зп дндрєптаріѣ рѣтѣчіт. Фіндкѣ шкоалеле понєці ста дескїсе маі тѣлт нѣмаі прѣпчїлор де фаміліі богате ши повїле: аша попорѣл чел пѣрѣсіт ажѣнсе къ днчетѣл ла о днтѣперєчіте а дѣхѣлѣі, карє трєчє несте тоатѣ днкїнзіреа. Тїнерїмеа крєскѣтъ дн десѣвѣршітѣ сѣлѣтѣчїре, се арѣнка дн тоате фѣрѣдемеціле, днпротїва кѣрора крєдїнда дешартѣ, че къ тѣлт маі

пайнте кѣпрїнсєсѣ локѣл релїціі, пѣнеа о ставїлѣ фоарте славѣ. Маі не зрѣтѣ, дѣпѣ че фѣртѣмєлє (полїтїче ши релїціоасє) с'аѣ маі апєзат, кѣлтїварєа попоарелор днкѣ пѣтімі о скїтѣварє днсемпѣтоаре. Де тѣлт, ши маі прєтѣтїндєні, се сїмте трєвзїнда, де а рїдїка шкоалеле атѣт де адѣлк кѣзѣте; днтре тоате націіле кѣлтївате с'аѣ децєнтат сїлінда, де а днтрєдѣче дн шкоале зп дѣх маі въз. Домпіорі, гѣверне, дєрегѣторі пѣвлічі, дивъцаці, прєодї дши днтїнд тѣлѣа не днтрєкѣте, спрє а да шкоалелор зп дндрєптаріѣ атѣсѣрат трєвзїндєлор веакѣлѣі ши рєлѣцілор локале, ши рєспѣзєторіѣ днпалтѣлѣі скоп а кѣлтївѣрїі оменїміі. Де кжтева зєчі де ані днкоачє (маі вѣртос дн Цєрманїа, дар ши дн Англїа ши дн Франца) с'аѣ фѣкѣт фоарте тѣлт пентрѣ дивъдеторі възї ла шкоалеле сѣтеціі; ічі колеа с'аѣ кєлтѣіт сѣме марї, спрє а днтємеїа анѣте прєпарандїі, днтрѣ карє отѣл ншкоалєі сѣ се поатѣ прєгѣті пентрѣ вреднїка де чїнсте кїємарє а са. Пагѣвъ, къ днѣвѣпѣтѣдіріле де шкоале пентрѣ знєлє цѣрі сѣнт маі тѣлт пѣрѣте, дєкѣт адевѣратє! Адєсєорї днѣвѣпѣтѣдірі де ачєлєа тѣлт лѣздате се пар а фї асєтєнеа дїрєцєрїі зпзі інстрѣмент де мѣзїкѣ въз, днсѣ фоарте пѣрѣсіт ши прін зрѣмарє къ тотѣл нетрєвнїк, не карє пої дін трєчєре де времє ан дѣпѣі, дакѣ лам пѣтєа фолосї фѣрѣ сѣ кїєлтѣім пентрѣ дѣнсѣл. Днсѣ тотѣн пентрѣ ка чєва сѣ фачєт, с'аѣ чел пвдін ка сѣ арѣтѣм къ воїм а фачє, кѣрѣцім інстрѣментѣл не дін афарѣ де праф, днтїндєм ічі колеа кжте о коардѣ рѣпѣтѣ, дн днстрѣпѣм пвдїнтєл, кѣпѣтѣм ши не възѣрѣм, кѣмкѣ інстрѣментѣл тот маі дѣ

топърі, ші къ тотъш неаш ажънс скопъл
 шъпъ дъ вѣтва. Къ реформеле де шкоа-
 ль дикъ нъ мерце къ тѣлт маї вѣне дъ
 знеле църі. Топъл domnitorъ есте аюло,
 а ддрепта шкоалеле. Длсѣ че се ддреп-
 драйтъ? нице нѣмѣкѣри тарі, ддр'ачеа
 свѣдерѣле де къпътеніе ретѣа. Къш с'ар
 скѣтва тоатъ треаба спре маї вѣне, кънд
 нѣмаї зечѣала дѣн знеле венѣтрѣ
 с'ар ддревѣнда спре а шлѣтѣ маї вѣнѣшор
 пе ддрѣдѣторі! — Че поате ші че ва
 фаче ддрѣш чел маї харнѣк ддрѣдеторѣ,
 дакъ нѣтерѣле сале сѣлт обосѣте прѣн о
 вѣпнѣкъ ддрѣтаре а челор маї неапрѣт тре-
 вѣнѣчоасе спре цѣперѣа вѣедѣї? Бѣрѣдѣа
 лѣї се ддрѣвоаїе свѣпт повара лѣпселор;
 непрекѣрѣмателе грѣжѣ нѣнѣтрѣ хрѣпа са ддр
 фак посоморѣт, ші ініма са о ддрѣлѣ де
 свѣгрѣаре ші де зрѣ асѣпра ачелѣра, карѣ
 нѣ прецѣсѣк апарѣ лѣї сѣдоаре. Карѣ нѣ-
 маї къ тѣакъ грѣа ддрш поате къдѣга че-
 ле треѣнѣчоасе, ші тоате чеасѣрѣле сло-
 вѣде есте сілѣт а ле ддрѣорче нѣнѣтрѣ къ-
 цѣг, дакъ нѣ вреа сѣ тоарѣ де фѣаме
 ддрѣрѣвѣ къ фѣамѣа, ачѣла лѣкрѣ фѣрѣ
 нѣчѣ о вѣкрѣе ддрѣрѣ кѣмарѣа са, аша ддр'
 ші фѣрѣ вѣнекѣвѣнѣтаре. Лѣнѣцѣт ла пѣ-
 тѣшт де о лѣнсѣ ка де фѣр, кътѣва рѣдѣ-
 ка ел пе алѣї ла чѣле ддрѣхѣвнѣчѣї? Де-
 скѣражѣл, ка ші цѣрѣл де іарѣа ошоарѣ
 орѣ че семѣндѣ маї вѣнѣ. Ынде ддрѣрѣ о
 комѣнѣтате ддрѣдѣторѣл нѣ есте маї тѣлт
 прецѣт дѣкѣт нѣнѣмѣл де зѣ, аюло маї
 тодѣазѣна дѣскѣражѣл есте неапрѣтата зр-
 марѣ. Ачѣл ом треѣнѣе сѣ фѣе нѣскѣт де
 ддрѣдеторѣ ші пѣтрѣнс де о кѣратѣ іѣ-
 вѣре кътрѣ старѣа са, карѣ ддр нѣжлѣкѣл
 грѣжелор нѣнѣтрѣ хрѣпа вѣедѣї, нѣ се тѣме
 къ ва обосѣ ла кѣмарѣа са.

Дѣн тоате ачѣстеа се вѣде, кътѣкъ кѣе-
 марѣа ддрѣдѣторѣлѣ пе кът есте грѣа,
 пе атѣта е ші ддрѣалѣтѣ ші фѣрѣмоасѣ.
 Скопъл дѣрегѣторѣїеї сале есте едѣжацѣа
 омѣлѣї дѣпъ крѣнѣпѣле ла ддрѣнѣтѣл
 ачѣстеї дѣсерѣдѣї нѣнѣтрѣте, Ел ачѣстеа
 скопъл ддр аре дѣанѣрѣрѣа ддрѣнѣнѣтеа свѣле-
 тѣлѣї сѣѣ. Вѣчѣ ддр' ел ддрѣрѣ ддрѣдѣареа
 тѣмерѣїеї нѣшѣ рѣстрѣнѣце сѣфера лѣкрѣрѣї
 сале сѣнѣгр ла о тѣканѣкъ четѣре, скрѣїере
 ші сокѣтѣре. Інѣстѣтѣцѣа лѣї треѣнѣе сѣ
 адѣнѣтезе ші маї сѣс: ддрѣдѣчѣї лѣї аѣ сѣ
 се факъ фѣамѣнѣ кът се поате де вѣнѣ; еї
 ддрѣкъ ддр прѣнѣчѣїе аѣ сѣ дѣа нѣдѣжде вѣнѣ,
 кътѣкъ вѣнѣторѣл ддр грѣнѣшѣї се ва ддрѣ-
 нѣта; еї сѣ нѣ стѣрѣнеаскъ ка помѣї вогацѣї
 де рѣамѣрѣї ші фѣрѣнѣзе, ддрѣ сѣрѣ нѣчѣї о
 рѣдѣре. Аша ддрѣдеторѣл, де парѣте де
 тоатъ фѣала ддрѣскѣлеаскъ, нѣтрѣче ддр со-
 цѣетѣтеа фѣрацѣдеї сале комѣнѣтѣцѣї шко-
 лѣстѣче ка зѣ вѣрѣват вѣнѣ ші ла інѣнѣтѣ
 дѣскѣї, серѣозѣнѣтѣтеа къ карѣ стѣпѣнѣще ел
 ддр тоцѣ тѣдѣларѣї шкоалѣї, есте ддрѣсоцѣїтѣ
 де о прѣїетѣнѣїе, ла карѣ ддрѣдѣчѣї нѣмаї
 къ о іѣвѣре рѣспѣктѣоасѣ пот рѣспѣнде;
 ел нѣшѣї перѣде кътѣпѣтѣл нѣчѣї одаѣтѣ; ддр
 окѣї сѣї ші ддрѣш атѣнѣчѣї, кънд есте сілѣт
 а дѣдѣнсѣї, нѣ се вѣдѣще нѣчѣї о скѣнѣтѣїе де
 нѣнѣнѣтѣл, къвѣтѣтѣрѣа лѣї есте а зѣнѣї прѣї-
 етѣнѣ прѣрѣнѣдѣск. Пѣлѣн де сѣнѣцѣмѣшт
 морѣл, прѣн зрѣмарѣ пѣлѣн де пачѣ ддр мол-
 трѣл свѣлетѣлѣї сѣѣ, сѣнѣн ддр афѣрѣ, до-
 мол, рѣвѣдѣторѣл, сѣргѣїторѣл, кърат, есте
 ддрѣскѣл, пѣлда де тоате зѣлѣле, огѣнѣнда прѣн-
 чѣлор; ші прѣкѣт ел пе сѣне с'аѣ ддрѣлѣ-
 цѣт маї ддрѣтѣїз ла ачѣасѣтѣ вѣрѣдѣнѣчѣїе оме-
 неаскъ, аша вреа а ддрѣлѣнда ші пе тоа-
 тѣ тѣперѣїеа шѣїшѣї ддрѣкрѣдѣнѣцѣатѣ. Ел ддр
 прѣнѣчѣїї дацѣї спре інѣстѣтѣцѣїе чѣнѣстеце пе

лѣтеа фѣтоаре, пе патріа дін вѣторѣ, пе плателе знеї оменімі маї повѣле; ел нѣ вреа а пѣкѣтѣ дѣпротѣва вѣторѣлѣї прѣп нежнгрѣжѣреа де дѣпшії. Фѣндкѣ зп попор кѣ атѣта маї пѣцѣн поате фѣ атѣцѣт прѣн сѣперстѣдіе шѣ прѣн фанатѣст, кѣ кѣт есте маї вѣне дѣвѣдат; фѣндкѣ о комѣнітате кѣлѣватѣ шѣ дѣн челе дін афарѣ а ле сале пѣзече маї мѣлтѣ кѣвѣндѣ шѣ рѣнд, декѣт зпа пѣрѣсѣтѣ шѣ негѣоавѣ; фѣндкѣ дѣндѣрѣжѣта дѣпротѣвѣре ла порѣпчѣле шѣ рѣндѣіемѣле маї дѣпалѣте маї тотдеазна пѣрчед дѣла чеї крѣлѣ шѣ нежѣтѣвѣдѣдії, карѣї адекѣ сѣлѣт сѣліці а се шѣлека сѣатѣрѣмор стрѣне; фѣндкѣ крѣда нецѣндѣтѣ шѣ сѣлѣватѣка дѣморалѣзѣціе тотдеазна рѣтѣжн сѣрорѣї: ашѣа інтерѣстѣл атѣт а л стаѣлѣї, кѣт шѣ а вѣсерѣчѣї есте, ка сѣ се поарте грѣжѣ де кѣлѣтѣвареа тѣперѣмеї. Дѣнѣї дѣвѣцеторѣї вѣн дѣї заче не інѣмѣт, а дѣпѣрта дѣла сѣме орѣ че зѣмѣрѣ де мѣстраре ка шѣ кѣт ел, дѣн лок де а дѣдрѣпта вѣторѣл комѣнітѣдії, ар фѣ нѣс те мѣїз ла тоате рѣлеле кѣте се пот сокѣтѣ.

(Ва зрѣта)

СЪ ВГЛАСНѢИЪ КАРЕ ЕСТЕ?

Зп дѣмп дѣн Марсіліа кѣ пѣцѣн дѣпайнте де тоарте дѣшѣ адѣнѣ нѣтѣроаса фаміліе дѣпрецѣр де пат шѣ мѣлѣцѣмѣнд прѣнчѣмор сѣї пѣнтрѣ ачеа дѣлѣче вѣкѣрѣе, каре о сѣмѣдѣ ел дѣн тоатѣ вѣаца вѣзѣндѣї аскѣлѣтѣторѣ шѣ іѣвѣторѣ де пѣрѣнцѣї, маї пе зрѣтѣ зѣсѣ: „Маї пайнте де а мѣрѣї, трѣвѣіе сѣ вѣ дѣпѣртѣ-

шеск о таїнѣ, а кѣрѣї дескоперѣре пе зпѣл дін вої трѣвѣіе сѣл дѣпартѣ. Дѣнѣл адекѣ дін вої нѣ есте прѣнѣк дін трѣпѣл мѣѣ, чѣ нѣ маї адѣптат. . . . Съ вѣл снѣїз каре есте ачела?“ „Ба нѣ, нѣ!“ рѣспѣнсѣрѣ кѣ тодії, „ної кѣ тодії воїм а рѣтѣжнеа фрѣаці.“ „Інѣміле вѣне се вѣкѣрѣ кѣнд пот іѣвѣ фрѣцѣде дѣне маї мѣлѣді.

21. ІАНЪАРІЕ,

Ла сѣрѣварѣ нѣмѣлѣї дѣпалт прѣвосѣнцѣїтѣлѣї Мітрополѣт, а л цѣрѣї Рѣмѣжнецѣї шѣ кавалѣр а фѣлѣр де орѣдѣне, D. D. Неофѣт, дін орѣдѣїле челе мѣлѣте каре і саї зѣс есте зпа шѣ ачаста.

Дѣпалт прѣвосѣнцѣїте Стѣпѣне!

Зѣ де оамѣнѣї, нѣ де лѣте
 Зѣнѣї алес Архѣпѣгѣтор,
 Сѣкѣл прѣ нѣлтѣлѣлѣї нѣте
 Фѣз кѣар чѣл прѣзѣлѣцѣтор,
 Іел а нѣсѣлат сѣ нѣцѣлѣгѣ.
 Іѣрѣта кѣрѣї сѣ се дѣ,
 Маї вѣрѣнѣк сѣ те алѣгѣ.
 Іел фѣкѣ а те ведѣ.
 Лоудѣ дар асѣлѣї кѣ дѣлѣцацѣ
 Дѣстѣнд нѣмѣлѣді чѣл вѣн
 Фрѣації де лѣнѣгѣ вѣацѣ
 Пѣн мѣїнѣіе шѣ жѣї комѣнѣ.
 Ор каре, дѣнѣ дрѣнѣтате
 Сѣлѣдѣнѣї дѣ нѣжѣ ла чер
 Іар сѣ анѣ мѣлѣдії, сѣлѣтате
 Зрѣїмеї сѣїяте дѣї чер.

А. Папѣ,